

ЕКОНОМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вчена рада

Протокол № 8 від 09.03.2021

Ректор

Яковлева О.В.

ПРОГРАМА

**вступного іспиту з дисципліни “Українська мова та література”
для вступу на навчання за ОПС Фаховий молодший бакалавр
на основі повної загальної середньої освіти**

Розглянуто і схвалено
Кафедрою гуманітарних та фундаментальних дисциплін
Протокол № 7 від 24.02.2021 року

Київ 2021

ПРОГРАМА вступного іспиту з дисципліни “Українська мова та література” для вступу на навчання ОПС Фаховий молодший бакалавр на основі повної загальної середньої освіти

Укладачі:

Кушнір О.Я., перший проректор, канд. філософ. наук, доцент

Дроботенко В.Ю., старший викладач

ЗМІСТ

- 1. Вступ**
- 2. Зміст програми з української мови**
- 3. Зразки тестових завдань**
- 4. Критерії оцінювання вступного випробування**
- 5. Рекомендована література**

1. Вступ

Українська мова є державною мовою України. Це передбачає її пріоритетне використання в усіх сферах суспільного життя.

Програму вступного випробування з української мови та літератури складено для осіб, які вступають на основі повної загальної середньої освіти на здобуття ОПС Фаховий молодший бакалавр, на основі Закону України «Про загальну середню освіту», Державного стандарту базової та повної загальної освіти й чинної програми з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів.

Письмовий вступний іспит з української мови та літератури проводиться у формі тесту та дає можливість оцінити писемну грамотність абітурієнтів. Перевірці підлягають уміння: правильно писати слова на вивчені орфографічні правила й словникові слова, визначені для запам'ятовування; використовувати розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформлювати роботу.

Тестові завдання відповідають таким вимогам: змістовна цілісність, логічна завершеність, зрозумілість та доступність абітурієнтам. Лінгвістичне наповнення тестів відповідає вимогам навчальної програми з дисципліни «Українська мова» та ґрунтується на інтегруванні теоретичного матеріалу деяких навчальних дисциплін, зокрема народознавства, української літератури, історії. Завдання включають вивчені орфограми й пунктограми у різних синтаксичних конструкціях (у простих, ускладнених і складних реченнях), при прямій мові тощо.

Абітурієнти повинні **знати**:

- основні орфоепічні, орфографічні, пунктуаційні правила;
- морфологічні ознаки та синтаксичну роль частин мови;
- загальні відомості про просте і складне речення, однорідні члени речення, речення із вставними словами, відомості про відокремлені та уточнюючі члени речення, пряму мову.

Абітурієнти повинні **вміти**:

- дотримуватися норм українського правопису;
- знаходити вивчені орфограми, пояснювати їх;
- правильно писати слова з вивченими орфограмами;
- знаходити і виправляти орфографічні помилки;
- обґрунтовувати вживання розділових знаків за допомогою вивчених правил.

З української мови

Тема 1. Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків.

Тема 2. Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [u], [o] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення *йо,ьо*. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *nn* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами мови. Особливості написання числівників. Написання окремо (сполучень прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).

Тема 3. Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

Тема 4. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безафіксний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [o], [e] у складних словах.

Тема 5. Морфологія

5.1. Іменник

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а(-я)*, *-у(-ю)* в закінченнях іменників другої відміни чоловічого роду в родовому відмінку однини. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

5.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

5.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові, їх типи відмінювання. Групи числівників за будовою: прості, складні й складені. Типи відмінювання кількісних та порядкових числівників.

5.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

5.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но*, *-то*). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу.

Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но, -то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

5.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о, -е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

5.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені)

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

5.8. Вигук

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

Тема 6. Синтаксис

6.1. Словосполучення

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

6.2. Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю засобів ускладнення (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

6.2.1. Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи

вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

6.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

6.2.3. Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

6.2.4. Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в реченні з однорідними членами.

6.2.5. Складне речення. Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

6.2.5.1. Складносурядне речення. Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

6.2.5.2. Складнопідрядне речення. Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю;
- 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

6.2.5.3. Безсполучникове складне речення. Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);
- 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною).

Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

6.2.5.4. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

6.3. Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

З української літератури:

Тема 1. Усна народна творчість

Поняття про основні жанри фольклору.

Думи (“Дума про козака Голоту”, “Хмельницький і Барабаш”).

Тема 2. Давня українська література

“Слово о полку Ігоревім”.

Тема 3. Нова українська література

І.Котляревський “Енеїда”, “Наталка Полтавка”.

Т.Шевченко “Катерина”, “Гайдамаки”, “Наймичка”, “Заповіт”, “Садок вишневий коло хати...”, “І мертвим, і живим ...”, “Мені однаково, чи буду ...”,

Марко Вовчок “Інститутка”, “Народні оповідання”.

І.Нечуй-Левицький “Кайдашева сім’я”, “Микола Джеря”.

Панас Мирний “Хіба ревуть воли, як ясла повні ?”.

І.Карпенко-Карий “Хазяїн”, “Сто тисяч”.

І.Франко “Гімн”, “Чого являєшся мені у сні?..”, “Захар Беркут”, “Украдене щастя”.

П.Грабовський “До українців”, “До Русі-України”, “Я не співець чудовної природи...”, “Швачка”, “Трудівниця”, “До Н.К.С.”.

М.Коцюбинський “Intermezzo”, “Fata morgana”, “Тіні забутих предків”.

Леся Українка “Contra spem spero!”, “Слово, чому ти не твердая криця ...”, “І все-таки до тебе думка лине ...”, “Давня казка”, “Лісова пісня”.

В.Стефаник “Новина”, “Камінний хрест”.

О.Кобилянська “Людина”, “Земля”.

П.Тичина “Арфами, арфами”, “Похорон друга”.

М.Рильський “Троянди й виноград”, “Слово про рідну матір”.

В.Сосюра “Так ніхто не кохав ...”, “Любіть Україну”.

М.Хвильовий “Я (Романтика)”.

М.Куліш “Мина Мазайло”.

О.Довженко “Україна в огні”, “Зачарована Десна”.

І.Багряний “Тигролови”.

В.Барка “Жовтий князь”.

О.Гончар “Собор”.

Л.Костенко “Маруся Чурай”.

В.Симоненко “Лебеді материнства”,

І.Драч “Чорнобильська мадонна”.

В.Стус “Як добре те, що смерті не боюсь я...”.

3. Зразки тестових завдань

1. Визначте рядок, у якому літери Я, Ю, Є в усіх словах позначають два звуки.

- А Ін'єкція, Євангеліє, сузір'я, юнак, шістнадцять.
- Б М'який, юрба, який-небудь, прядка, п'єса.
- В Барельєф, юшка, півонія, єдність, безхліб'я.
- Г Юннат, крюк, роз'ятрити, створює, Єгипет.
- Д Палає, возз'єднання, паяц, любов'ю, порядок.

2. У якому рядку всі слова пишуться з суфіксом –цьк-:

- А Німе..кий, вінни..кий, оде..кий, черка..кий, молоде..кий.
- Б Криворі..кий, студент..кий, люд..кий, гайдама..кий.
- В Кременчу..кий, тка..кий, кагарли..кий, коза..кий, чума..кий.
- Г Чиновни..кий, овру..кий, золотоні..кий, автомобіліст..кий.
- Д Юна..кий, сиріт..кий, азов..кий, уман..кий, доне..кий.

3. У якому рядку всі слова записано правильно:

- А Віддати, змагання, смітя, піднісся, збіжжя.
- Б Уміння, почуття, відкриття, зусилля, життя.
- В Оббити, віддячити, Поліся, насіння, ввійти.
- Г Військомат, овва, життя, знання, віття.
- Д Питання, зізнатися, воз'єднання, ззовні, ввійти.

4. У якому рядку всі слова мають однаковий префікс?

- А Пр..давній, пр..шити, пр..варений, пр..мудрий, пр..звисько.
- Б Пр..азовський, пр..амбула, пр..копати, пр..рва, пр..хитрий.
- В Пр..вабити, пр..красний, пр..стол, пр..поганий, пр..шити.
- Г Пр..кордонний, пр..боркати, пр..гіркий, пр..йти, пр..красити.
- Д Пр..далекий, пр..звисько, пр..гнобити, пр..старілий, пр..летіти.

5. У якому рядку всі слова пишуться через дефіс?

- А Гори/цвіт, лже/наука, купівля/продаж, пів/аркуша, Нац/банк.
- Б Астро/прогноз, напів/сон, водо/грай, 80/річний.
- В Синьо/білий, щастя/доля, людино/день, напів/фабрикат, екс/міністр.
- Г Пів/Ялти, завод/велетень, південно/західний, стоп/кран, 50/річчя.
- Д У всіх рядках.

6. У якому рядку у всіх словах слід писати м'який знак?

- А Різ..блений, людс...кіст.., повір..те, павіл..йон, мен..ший.
- Б Стіл..ці, степ.., Уман..щина, жмен..ка, гол..ка.
- В На таріл..ці, тітон..ка, сан..те, нян..ці, Хар..ків.
- Г Ал..янс, т..мянний, спал..ня, Ковел..щина, слиз..ко.
- Д Чотир..ма, тюр...ма, близ..ко, дон..ці, бджіл..ці.

4. Критерії оцінювання вступного випробування

У 2020 році вступні випробування з української мови та літератури проводяться у формі екзаменаційного тестування.

Вступне тестування з української мови та літератури має таку мету:

1. Перевірити відповідність знань, умінь та навичок вступників програмовим вимогам з української мови та літератури, якість мовної підготовки абітурієнтів до вступних іспитів у формі тестування.

2. Оцінити рівень підготовки та якість знань вступників з української мови і літератури.

3. Оцінити ступінь підготовленості випускників загальноосвітніх навчальних закладів до подальшого навчання.

Вступний тест містить 20 завдань закритої форми (15 з вибором однієї правильної відповіді, 5 – на встановлення відповідності).

Результати усіх видів вступного випробування визначаються за двохсот-бальною шкалою. Мінімальна кількість балів для участі у конкурсі – 100 балів. Якщо учасник тестування позначив у бланку неправильну відповідь, то може виправити її, закресливши скісною рискою.

Бали не нараховуються, якщо:

– вказано неправильну відповідь;

– відповіді не надано;

– відповідей позначено більше ніж потрібно в завданні, незважаючи на те, що одна з них правильна.

На виконання всіх тестових завдань надається 60 хвилин.

Під час виконання тестів заборонено користуватися підручниками, довідниками, словниками, конспектами та іншими навчальними засобами. Мобільні телефони повинні бути вимкнені до початку виконання тестових завдань. Абітурієнти повинні сидіти окремо. Не можна ставити запитання викладачам та іншим абітурієнтам. Не можна підказувати абітурієнтам. За порушення правил виконання тестів абітурієнт може бути звільнений від випробувань особою, відповідальною за проведення тестових іспитів.

Особи, які не набрали жодного балу або набрали менше 18 балів вважаються такими, що не склали вступний іспит з української мови і до конкурсу не допускаються.

Таблиця відповідності тестових балів

оцінка рівнів навчальних досягнень (за шкалою 100-200 балів)

Рівень навчальних досягнень абітурієнтів	Тестові бали	Оцінка
Високий рівень	35	200
	34	194
	33	189
	32	183
	31	177
	30	171
Достатній рівень	29	166
	28	160
	27	154
	26	149
	25	143
Середній рівень	24	137
	23	131
	22	126
	21	120
	20	114
Початковий рівень	19	109
	18	103
Недостатній рівень	17 і менше	90

5. Список рекомендованої літератури

1. Авраменко О., Блажко М. Українська мова та література» (1-2 частини). – Київ: Грамота, 2020
2. Бас-Кононенко О. В., Гнатюк Л. П. Українська мова. Теорія, завдання, тести : навч. посіб. для старшокласників та вступників до ВНЗ. – Київ : Знання, 2014.
3. Біляєв О. М., Пентилюк М. І., Симоненкова Л. М., Симоненкова Т. П. Українська мова: Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: ВД «Афон», 2004.
4. Біляєв О. М., Пентилюк М. І., Симоненкова Л. М., Симоненкова, Т. П. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В. Українська мова: Підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Освіта, 2005.
5. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В. Українська мова: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Освіта, 2006.
6. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ : Перун, 2003.
8. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Педагогічна преса, 2006.
9. Дияк О.В, Прудка В.М. Українська мова. Довідник для абітурієнтів та школярів.- К.: Літера ЛТД, 2011.
10. Єрмоленко С. Я., Сичова В. Т. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Грамота, 2005.
11. Єрмоленко С. Я., Сичова В. Т. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. – К.: Грамота, 2006.
12. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: Навчальний посібник К. :Вища школа, 2007.
13. Коротич К. В. Українська мова. Зошит для успішного набуття орфографічних та пунктуаційних навичок: 9 клас. – Ранок, 2011.
14. Куриліна О. В. Українська мова : довідник, тестові завдання / О. Б. Куриліна, І. І. Овчиннікова, Г. І. Земляна. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В. : Абетка, 2010.
15. Ладоня І. О. Українська мова : навч. посіб. для студ. ВНЗ I–II рівнів акредитації. – Київ : Вища школа, 2001.
16. Максименко В. Ф. Сучасний український правопис у таблицях : навч. посібник. – Харків : Торсінг плюс, 2015.
17. навч. закл. – К.: Педагогічна преса, 2005.
18. Олійник О. Б. Українська мова: Підручн. для 8 кл. серед. шк. – К.: Вікторія, 2004.
19. Олійник О. Б. Українська мова: Підручн. для 9 кл. середньої школи. – К.: Вікторія, 2003.
20. Олійник О. Б. Українська мова: Підручник для 7 кл. середньої школи. – К.: Вікторія, 2003.
21. Омельчук С. А. Практикум з правопису української мови: 5–11 класи. – Грамота, 2009.
22. Пентилюк М. І., Гайдаєнко І. В., Ляшкевич А. І., Омельчук С. А. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Освіта, 2006.
23. Передрій Г. Р., Скуратівський Л. В., Шелехова Г. Т., Остаф Я. І. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. – К.: Освіта, 2003.
24. Плющ М. Я., Грипас Н. Я. Українська мова. Довідник. – К.: Освіта, 2002.
25. Плющ М. Я. Граматика української мови в таблицях / М. Я. Плющ, Н. Я. Грипас. – Київ : Вища школа, 2004.
26. Українська мова Практичний довідник. 2-ге вид., доп. та переробл. / Попко О. Г. – Харків : ФОП Співак Т. К., 2011.
27. Українська мова. Енциклопедія. – Вид. 2-ге, випр. і доп. – Київ : вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004.

28. Українська мова. Зовнішнє оцінювання: Навчальний посібник з підготовки до зовнішнього оцінювання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: УЦОЯО, 2007.
29. Українська мова: Підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: ВД «Афон», 2004. – 128 с.
30. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови / І. П. Ющук. – Київ : Освіта, 2012.
31. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. – К.: Освіта, 2005.
32. Ющук І. П. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. – К.: Арт-Освіта, 2004.
33. Ющук І. П. Рідна мова: Підруч. для 8 кл. – К.: Арт-Освіта, 2004.